

DEFF på tværs: En temadag om Kreativ anvendelse af data

Af Anne Andersen og Solveig Bach Sandal

Hos to af Danmarks Elektroniske Forskningsbiblioteks (DEFF) programområder - Mødet med Brugeren og Informationsforsyning - har en større grad af videndeling, bedre synlighed udadtil og dialog på tværs længe været ønsket. Disse ønsker resulterede i en fælles temadag den 12. okt. 2007 på Copenhagen Business School (CBS) med titlen: Kreativ anvendelse af data.

Anne Andersen
ASB Biblioteket
aca@asb.dk
Solveig Bach Sandal
ASB Biblioteket
sobs@asb.dk

Temadagen var opdelt i to blokke. Første blok satte fokus på Web 2.0 begrebet, hvor brugeren genererer data og hvor sociale teknologier åbner op for brugerinddragelse og kreativitet. Anden blok omhandlede Den Nationale Databrønd, hvor metadata er omdrejningspunktet, og hvor ideen om "en fælles indgang" til alle materialer blev præsenteret og diskuteret.

Ikke nok med at programområderne er gået sammen om at arrangere en temadag, de har også indbudt til videndeling og engagement på tværs ved, på bedste Web 2.0 vis, at oprette wikier på deres hjemmeside¹. Hensigten er, at de skal bidrage til at åbne op for dialog, kreativitet og synlighed programområderne imellem. Ideen er god, for netop at åbne op på tværs af grupper, tror vi, vil skabe mere helheds- og gennemarbejdede projekter. Når viden deles gennem wikier, skabes nye ideer og inspiration for den enkelte, såvel som for programområder. Ligesom fælles temadage indbyder til diskussion og videndeling. Man kan dog godt fornemme, at wikierne ikke har eksisteret gennem længere tid, da de endnu ikke er så udbyggede og det kan være svært at orientere sig. Desuden kræves password til nogle dele af wikierne, og det gør det svært at danne sig et overblik over, hvad og hvor meget, der er offentligt tilgængeligt. Men vi er ikke i tvivl om, at de sociale teknologiers potentiale som videndelingsværktøj er et rigtigt skridt på vejen mod synlighed, åbenhed og dialog!

Åbenhed, dialog og brugerinddragelse

Ligesom DEFF's programområder har åbnet op for videndeling gennem wikier, er der mange andre områder, hvor folke- og forskningsbiblioteker byder ind på Web 2.0 scenen. I dag har "Wisdom of the crowds"² vundet indpas, og det er helt legalt at spørge brugerne til råds og ikke kun at begrænse sig til nogle få. Dette var bl.a. et tema for temadagens første blok, hvor Stine Staunsager fra Roskilde Bibliotekerne præsenterede projektet "Vores Bibliotek"³. Her har en række folkebiblioteker stillet brugerne spørgsmålet om, hvad fremtidens folkebibliotek skal tilbyde brugerne. Projektet, der kort og godt lader brugeren komme på banen med ideer og forslag til, hvordan de gerne vil have deres bibliotek til at se ud, løber indtil januar 2008. Hvad der skal ske med alle de kreative ideer, projektet har høstet, ligger endnu ikke fast, men det er inspirerende og tankevækkende at læse de forskellige forslag, der helt sikkert giver stof til eftertanke hos bibliotekarprofessionen.

Hensigten med den måde, "Vores Bibliotek" inviterer brugeren til at få ordet, er at få inspiration og gode ideer til fremtidige tiltag samt en forståelse for, hvordan biblioteket bedst tilgodeser brugernes ønsker. Ideen er, at det ikke kun er brugeren, der kommer til biblioteket, men at biblioteket kommer ud til brugeren ved at åbne op og byde indenfor der, hvor brugeren er!

Dette er en stor udfordring for forskningsbiblioteker, for selvom vi nok er klar over, at brugeren i stor stil gør brug af de sociale tekno-

logier og Web 2.0s mangfoldige kanaler, hvor og hvordan kommer biblioteket så ind på en måde, som de studerende finder hip, og som de gider anvende?

Et andet indslag på dagens første halvdel var et såkaldt inspirationsleksikon, hvor fire oplægholdere hver fik 7 min. til at inspirere deltagerne og præsentere et aspekt ved Web 2.0. Her blev vi præsenteret for Second Life, virtuelle ekspedienter og referencebibliotekarer, fysiske netværk overfor virtuelle netværk og brugermotivation. Foruden de Web 2.0 muligheder, der i høj grad anvendes af biblioteksbrugere, præsenterede Lennart Björneborn fra Danmarks Biblioteksskole (DB) CiteULike⁴, der specielt appellerer til forskningsverdenen.

CiteULike

Lennart Björneborn var en af "speedtalkerne" under temadagens inspirationsleksikon. Han nævnte bl.a. CiteULike som en webservice til forskningsudbredelse. Endnu en form for kreativ anvendelse af data. CiteULike er et site, hvor du som forsker kan dele referencer fra de forskningspublikationer, du anvender, med andre forskere. Et yderst relevant stykke værktøj til synliggørelse/promovering af forskning, men også et værktøj til at skabe eller finde socio-bibliografiske netværk⁵.

Men forskerne skal have interesse i, og være motiverede for at lægge referencer ind på CiteULike, og hvordan bliver de det? Lennart Björneborn nævnte to væsentlige motivationsfaktorer:

¹ Wikierne kan findes på følgende adresser:
Mødet med Brugeren: <https://infoshare.dtv.dk/twiki/bin/view/MoedetMedBrugeren/WebHome>
Informationsforsyning: <https://infoshare.dtv.dk/twiki/bin/view/Informationsforsyning/WebHome>

² Farkas, M. (2007), s.4.

³ Vores Bibliotek: www.voresbibliotek.dk

⁴ CiteULike: <http://www.citeulike.org/>

⁵ Et netværk bygget op om ens personlige bibliotek, hvor ideen er, at man deler sine referencer med andre interesserede.

Med bloggen håber vi på at kunne fortsætte dialogen med kursisterne og at de vil gribe muligheden for at dele erfaringer med hinanden. Vi synes mediet egner sig godt til at føre kursernes indhold videre.

egoisme og altruisme. Forskerne skal kunne se et formål med registreringen, f.eks. at de kan bruge referencerne som en hjælp til at huske og genfinde det, de har læst og at de vil kunne genanvende referencerne i andre sammenhænge vha. eksport- og importfunktionerne i CiteULike. Desuden kan de skabe netværk og promovere sig selv og deres interesseområder. Det altruistiske motiv for at lægge referencer ind på CiteULike ligger i, at man deler sin viden med andre og skaber mulighed for samarbejde via CiteULike netværk, også kaldet CiteULike Groups.

På ASB, Handelshøjskolen, Aarhus Universitet anvendes forskningsregistreringssystemet PURE og data herfra kan bl.a. overføres til referencehåndteringsværktøjet Reference Manager. CiteULike minder på mange måder om flere af de referenceværktøjer, der er på markedet for tiden. Derfor ville det være oplagt også at kunne eksportere de data til CiteULike, der allerede inddateres i PURE. På denne måde kunne man hurtigt og nemt dele sine egne publikationer med andre interesserede i et åbent forum.

Vores forslag er derfor, at man på universiteterne overvejer om det, forskerne allerede registrerer i diverse forskningsdatabaser, automatisk kan overføres til CiteULike. Vi forestiller os, at det vil motivere forskerne til at indgå i de socio-bibliografiske netværk.

I de socio-bibliografiske netværk er det referencerne, der er omdrejningspunktet. I andre virtuelle netværk er det ofte fritids- eller erhvervsrelaterede interesser, der er det primære, og sådanne virtuelle netværk består i høj grad af personer, man også fysisk interagerer med. Mads Bødker (Center for Applied Information Community Technology, CBS) berørte dette emne i Inspirationsleksikonet, hvor han talte om "Netværk og Nærvær" og konkluderede, at behovet for den fysiske interaktion ikke er erstattet af det virtuelle nærvær.

På ASB Bibliotek har vi taget udfordringen op og forsøgt at koble den fysiske kontakt i undervisningen med den virtuelle kontakt på en blog.

Refworksbloggen

ASB Bibliotek tilbyder løbende de studerende og ansatte kurser i referencehåndteringsværktøjet Refworks, og har i forlængelse heraf oprettet Refworksbloggen⁶. Bloggen er ment som en forlængelse af kurserne og ligger tilgængelig sammen med øvrige blogs fra ASB⁷. På bloggen har studerende og forskere mulighed for at stille spørgsmål og læse nyheder omkring Refworks, og bibliotekets superbrugere blogger jævnligt om nye funktionaliteter, emner og spørgsmål, der er dukket op i forbindelse med kurserne. Bloggen er et mix af, hvad Meredith Farkas i sin nye bog *Social software in Libraries* kalder "Blogs to Supplement Workshops" og "Subject Blogs"⁸. Med bloggen håber vi at kunne fortsætte dialogen med kursisterne og at de vil gribe muligheden for at dele erfaringer med hinanden. Vi synes mediet egner sig godt til at føre kursernes indhold videre. Desuden håber vi, at de studerende og ansatte finder denne kommunikationsform mere uformel og lettilgængelig end e-mails, og at vi derved kan dele vores viden om værktøjet.

Udfordringen er at blogge og blive en del af blogosfæren. Ofte er det provokation eller hotte emner, der fanger bloggere og motiverer til at blogge med, og vi er bevidste om, at Refworks sandsynligvis ikke vil skabe de store forkromede diskussioner. Vi mener alligevel, mediet har potentialet til at "nå" brugerne, hvor de er, og at det indbyder til dialog. Desuden synes vi, det er en kreativ måde at anvende de studerendes og ansattes input på – og vi får chancen for at markedsføre os ved at være synlige, up-to-date og med på beatet.

Vi ved endnu ikke, om Refworksbloggen får en lang levetid eller om vi med vores intentioner har skudt over målet – det er brugerne, der sætter dagsordenen og dermed afgør, om de kræfter, der lægges på bloggen, er givet godt ud. Det kan være en tidsrøver at blogge, men det er samtidig sjovt og lærerigt, og vi mener desuden, at aktiviteten på bloggen ikke kun kan måles på antal kommentarer eller spørgsmål, men at berettigelsen også ligger i, om brugerne klikker ind og læser vores indlæg.

Den Nationale Databrønd

Temadagens anden blok tog udgangspunkt i DEFF projektet fra programrådet Informationsforsyning kaldet Den Nationale Databrønd – og hvad den kan bruges til. Dette uddybede to medlemmer af programrådet for Informationsforsyning Mogens Sandfær (Danmarks Tekniske Videnscenter - DTV) og Christian Vandel (Det Kongelige Bibliotek - KB).

Den nationale databrønd bliver beskrevet på programrådets wiki: "*Som en del af DEFFs støtte til det tværgående indsatsområde "Integrated search and delivery" forberedes et nationalt datasæt, der på ensartede vilkår står til rådighed for alle DEFFs aktører og deres søgeportaler. Datasættet består af en række databrønde for de forskellige datatyper som nationalbibliografien, danske bibliotekskataloger, danske forskningsdatabase, dansk kulturarv, globale e-bøger, globale e-prints og globale tidsskriftartikler.*"⁹.

Det er altså ideen om en brønd eller et arkiv, hvori referencer fra diverse leverandører opbevares for at blive stillet til rådighed for bibliotekerne og derigennem brugerne.

Projektet er stadig i sin afklaringsfase, hvor udfordringen er at finde ud af, hvilke dataleverandører, der skal inddrages, hvilke ønsker og behov, der måtte være fra brugernes side, hvem der skal forestå finansiering og drift, hvordan metadata normaliseres/harmoniseres etc. En af de store udfordringer vil være at få gjort alle dataleverandører interesserede i, at deres referencer bliver lagt ind i et nationalt arkiv. En anden stor udfordring er selve harmoniseringen af de mange forskellige datasæt.

Et tidligere DEFF projekt, DELA projektet (Digital Educational Library Access), har forsøgt sig med noget lignende¹⁰. DELA projektet blev afsluttet, da der bl.a. opstod rettighedsproblemer i forbindelse med de digitale materialer; man ønskede at dele på tværs af institutioner ved at lade dem indgå i de forskellige virtuelle læringsmiljøer.

⁶ Refworksbloggen: <http://refworksbloggen.weblogs.asb.dk/>

⁷ Disse blogs er oprettet og administreres af ASB's kommunikationsafdeling. Både ansatte og studerende har mulighed for at oprette en blog.

⁸ Farkas, M. (2007), s. 31-34.

⁹ Lokaliseret den 2.11.2007 på [www: https://infoshare.dtv.dk/twiki/bin/view/Informationsforsyning/ProjektIdeerIb](https://infoshare.dtv.dk/twiki/bin/view/Informationsforsyning/ProjektIdeerIb)

¹⁰ www.deflink.dk/arkiv/dokumenter2.asp?id=1597

For tiden findes der mange forskelligartede databrønde – er en ny og større en af slagsen så nødvendig? Formålet med den nationale databrønd er, at slutbrugerne ved brug af denne ikke behøver at forholde sig til mange forskellige søgegrænseflader, men vil blive præsenteret for en grænseflade á la Googles, hvor data vil være ensartede. Bibliotekerne vil kunne få glæde af hurtigere og mere stabile søgeresultater og som Christian Vandel nævnte, vil arbejdet/ressourcerne på de enkelte biblioteker kunne flyttes fra databehandling til dataformidling.

Ideen er god – i stedet for at fokusere på federated search eller Z39.50-løsninger, vil man med den nationale databrønd kunne ”stikke snablen ned” i et fælles arkiv og finde ensartede data på en hurtig og stabil måde.

Det er oplagt at tænke udover de ”gammel-dags” bibliografiske referencer. Når der alligevel arbejdes med at etablere et nationalt arkiv, bør andre former for datasæt også kunne opbevares heri. Det kunne være data på diverse typer materiale, såsom podcasts, audiocasts, læringsobjekter og lignende. Udviklingen peger i retning af, at vi vil se mere til den slags publikationer og det ville derfor være en idé allerede nu at tænke arkivering af disse ind i databrønden.

Temadagen var meget inspirerende og at slå to programområder sammen i et arrangement fungerede upåklageligt. Inspirationsleksikonet virkede fint – her fik vi hurtigt vist og forklaret udvalgte Web 2.0 services og det var en god afveksling i dagens indlæg. En sådan præsentation af DEFF aktiviteter er forfriskende og engagerende og flere temadage af denne slags hilses velkommen!

Litteratur

Farkas, M. (2007). *Social software in Libraries: Building collaboration, communication, and community online*. Medford, New Jersey: Information Today, Inc.

Anne C. Andersen

Bibliotekar DB 2001 og arbejder på ASB Bibliotek, Handelshøjskolen, Århus Universitet. Anne er tilknyttet bibliotekets udviklingsgruppe, der arbejder med digitale rettigheder. Udviklingsgruppen sørger bl.a. for, at bibliotekets ressourcer er clearet til at matche behovet for at kommunikere indhold digitalt til Handelshøjskolens interessenter. Desuden arbejder hun med udvikling, håndtering og lagring af læringsobjekter.

Solveig Bach Sandal

Cand. scient. bibl. 2007 og arbejder på ASB Bibliotek, Handelshøjskolen, Aarhus Universitet. Solveig er tilknyttet bibliotekets udviklingsgruppe, der arbejder med integration mellem undervisning og bibliotek og står i den forbindelse for undervisningskoordinering på biblioteket. Desuden arbejder hun med udvikling af informationskompetence, læring og sociale teknologier i bibliotekskontekst.